

Als ik later groot ben.

Het arbeidsmarktperspectief van de
studenten van vier opleidingen

Inhoud

- 4. Voorwoord
- 5. Inleiding
- 5. Vraagstelling
- 6. Structuur
- 9. Methoden van onderzoek
- 9. Methoden
- 11. Studenten, de opleiding en de arbeidsmarkt
- 31. Aansluiting opleiding-arbeidsmarkt
- 33. Conclusie
- 37. Bestuursaanbevelingen
- 41.. Publicaties van het ASVA onderzoeksbureau

Voorwoord

Om dit onderzoek naar het arbeidsmarktperspectief van studenten zo specifiek en concreet mogelijk te houden hebben wij ons slechts kunnen richten op vier grote opleidingen van de UvA. Doordat we de enquête op een specifiekere doelgroep hebben gericht, konden wij dieper ingaan op bepaalde vragen. We konden interviews houden met opleidingscoördinatoren en met studenten van de specifieke opleiding. Het specificeren bracht ook enkele nadelen. We konden hierdoor bijvoorbeeld geen gebruik maken van ons algemene studentenpanel en hebben wij geen sluitende resultaten over de gehele studentenpopulatie. Ook konden we de enquête niet verspreiden via de algemene ASVA kanalen (website, Facebook, Twitter). Door de diepte-interviews en de vele specifieke persoonlijke vervolgvragen, is het, ondanks de tegenvallende respons op de enquête, een zeer waardevol onderzoek geworden waar studenten, de vier onderzochte opleidingen (geschiedenis, politicologie, psychobiologie en rechten) maar ook de gehele UvA veel aan kunnen hebben.

Onze dank gaat ten eerste uit naar Bram ter Schegget, Karin Nijs en Yrene Coli Rivera. Zij hebben met hun tomeloze inzet de enquête gebouwd, interviews gehouden, met heel veel geduld gewacht op de dataverzameling en uiteindelijk de onderzoeksresultaten verwerkt tot een rapport met rake conclusies. Ten tweede gaat onze dank uit naar alle geïnterviewden, met name Femmy Wolthuis en Jetske Bijdendijk (loopbaanadviescentrum studentenservice UvA), die ons waardevol advies hebben gegeven voor de richting van ons onderzoek.

Brigitte Borm en Lonneke van der Holst

Medewerkers ASVA onderzoeksbureau

10 september 2012

Inleiding

Veel studenten doen een studie maar weten tegelijkertijd nog niet wat voor carrière ze ambiëren. De relatie tussen een wetenschappelijke studie en het werkveld waar iemand in terecht komt is bij veel academische opleidingen niet per se duidelijk. Veel functies hebben tegenwoordig een multidisciplinair karakter en eisen dus eerder een algemeen academisch denkniveau in plaats van een specifieke opleiding. Dit gaat natuurlijk niet op voor alle opleidingen. Een geneeskundestudent, een student bouwkunde of archeologie heeft een vrij duidelijk toekomstbeeld. Voor studenten van opleidingen als rechtsgeleerdheid, psychobiologie, politicologie of geschiedenis geldt dit in veel mindere mate. Wat hebben deze studenten voor verwachtingen van hun carrière? En hoe speelt de opleiding hierop in? Dit zijn de twee hoofdvragen die in dit onderzoek worden behandeld. We hebben gekozen voor deze opleidingen omdat we van verschillende faculteiten een opleidingen wilden die niet per se opleidt tot een duidelijke functie. We hebben geen hbo-opleidingen onderzocht, omdat hbo over het algemeen veel meer praktijkgericht is.

Vraagstelling

Hoofdvraag:

“Wat is de relatie tussen de arbeidsmarkt en de opleidingen geschiedenis, politicologie, psychobiologie en rechten?”

Deelvragen:

1.) “Hoe wordt er in de opleiding rekening gehouden met de voorbereiding op de carrière waar de opleiding geschikt voor is?”

2.) “In hoeverre sluit de voorbereiding op de carrière door het opleidingscurriculum aan bij de verwachtingen en wensen die studenten van hun carrière hebben?”

3.) “In hoeverre sluit het opleidingscurriculum aan bij de mogelijkheden die de arbeidsmarkt biedt?”

Structuur

In hoofdstuk twee zal de methode voor ons onderzoek worden toegelicht. Hoofdstuk drie is het inhoudelijke hoofdstuk waarin onze onderzoeksresultaten worden verwerkt. Om te beginnen hebben we gekeken naar het **toekomstperspectief** van studenten met hun opleiding. Wat verwachten studenten uiteindelijk met hun opleiding te kunnen? Hebben ze überhaupt verwachtingen? En hoe zijn die verwachtingen ontstaan? Vervolgens kijken we naar de **rol** van de **opleiding** bij het klaarstomen van de arbeidsmarkt. Welke rol speelt de opleiding bij het oriënteren op de arbeidsmarkt? Belangrijk hierbij zijn de **vaardigheden** die studenten tijdens hun opleiding aangeleerd krijgen. Welke vaardigheden verwachten studenten nodig te hebben op de arbeidsmarkt en speelt de opleiding hier voldoende op in? De rol van **docenten** bij het oriënteren op de arbeidsmarkt komt ook aan bod. Spelen docenten hier een grote rol in? Hoe doen zij dat? Vinden de studenten dit voldoende en/of een prettige manier om bekend te raken met de arbeidsmarkt? Wat ook belangrijk kan zijn bij het oriënteren op de arbeidsmarkt zijn **keuzemomenten** die studenten tijdens hun opleiding hebben. De keuzes die zij maken, banen uiteindelijk een pad naar een specialisatie die bepaalde mogelijkheden biedt of juist uitsluit. Hoe gaan studenten met deze keuzemogelijkheden om? Om zich te oriënteren op de arbeidsmarkt, moeten studenten wel enig idee hebben hoe de **arbeidsmarkt** eruitziet en waar zij uiteindelijk terecht zouden willen komen. Hebben studen-

ten daar al enig idee van en denken zij dat hun opleiding de juiste deuren opent? Ten slotte kan het soms prettig zijn om **advies** te krijgen met betrekking tot je **loopbaan**. Bij wie winnen studenten advies in en hebben zij hier veel aan?

De resultaten voor de bovenstaande kopjes moeten ons uiteindelijk naar een conclusie (hoofdstuk 5) leiden over de link met het werkveld voor de onderzochte opleidingen. In hoofdstuk 4 wordt op basis van het interview met de recruiter een antwoord gezocht op deelvraag 3. In hoofdstuk 6 krijgt het bestuur de mogelijkheid om een aanbeveling te schrijven over het onderzoek, om helder te krijgen wat ASVA met de onderzoeksresultaten kan doen.

Methoden van onderzoek

We onderzoeken de mate waarin de verwachtingen van studenten over het werkveld waar ze terecht komen overeenstemt met het doel waarmee de opleiding studenten opleidt. De afhankelijke variabele is de verwachtingen die studenten aangeven te hebben, gemeten op basis van een enquête en van verschillende interviews. De onafhankelijke variabele is het curriculum van de opleiding en de motivatie achter dat curriculum, gemeten aan de hand van interviews met actoren die verantwoordelijk zijn voor het curriculum en andere bronnen die het doel ervan achterhalen.

De studentenpopulatie bestaat uit studenten van de opleidingen rechten, politicologie, psychobiologie en geschiedenis. Wij hebben gekozen voor deze specifieke opleidingen omdat op deze manier we van uiteenlopende faculteiten de grootste studies hebben, waarvan het carrièreperspectief flexibel is. Wij streefden naar 50 respondenten per opleiding. Uiteindelijk hebben we voor geschiedenis 68, politicologie 39, psychobiologie 91 en rechten 29 respondenten. Het aantal respondenten voor rechten ligt ver onder ons streefgetal. Daarom hebben wij ons bij deze opleiding voornamelijk gericht op het kwalitatieve gedeelte van het onderzoek. De kwantitatieve uitspraken over rechtenstudenten, moeten met deze kanttekening worden gelezen.

Methoden

Voor dit onderzoek hebben we verschillende methoden gebruikt.

Het perspectief van de studenten belichten wij kwantitatief en kwalitatief. We gebruikten een online enquête om te onderzoeken wat studenten van deze vier opleidingen van

hun opleiding verwachten qua voorbereiding op de arbeidsmarkt. Hiernaast hebben we diepte-interviews gehouden met studenten van alle vier de opleidingen psychobiologie, rechten, politicologie en geschiedenis.

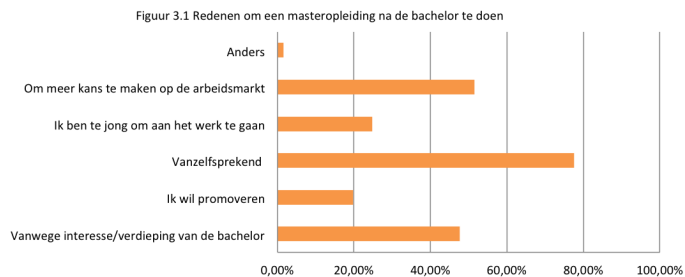
De tweede categorie diepte-interviews is gehouden met verschillende actoren die invloed hebben op de invulling van het curriculum van de opleidingen. Het streven was een verantwoordelijke per de door ons geselecteerde vier opleidingen. Aan hen hebben we vragen gesteld over het curriculum en de keuzes die daarin zijn gemaakt. In hoeverre zijn die afgestemd op het mogelijke carrièrepad van de studenten?

Ten derde hebben we een recruiter geïnterviewd, om een beeld te krijgen in welk werkveld alumni gewild zijn en in hoeverre curriculum hierin bijdraagt. Ook de invloed van extra-curriculaire activiteiten zoals een stage, relevante bijbaan of bestuurservaring worden meegenomen.

Studenten, de opleiding en de arbeidsmarkt

Algemeen

Onder dit kopje behandelen we enkele algemene vragen die betrekking hebben op de gehele populatie. De studenten die aan dit onderzoek hebben meegewerkt zijn over het algemeen bezig met een bacheloropleiding. In totaal geeft tweederde aan dat dit ook de eerste opleiding is waar zij aan beginnen. Een overgrote meerderheid wil na de bachelor ook een masteropleiding gaan doen (80 procent). Wij vroegen hen om welke redenen zij een master wilden gaan doen. In figuur 3.1 blijkt dat voor vele studenten een master een vanzelfsprekend vervolg is op de bachelor. Daarnaast denken studenten meer kans te maken op een baan wanneer zij een master afgerond hebben.

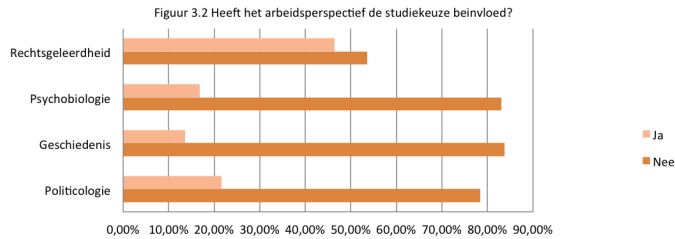
Perspectief

Het arbeidsmarktperspectief van een studie is voor studenten niet altijd even duidelijk op het moment dat zij een studiekeuze moeten maken. Tweederde van de respondenten zegt geen concreet beeld te hebben gehad van de mogelijkheden die de studie biedt op de arbeidsmarkt. De respondenten zeggen dat het beeld over het algemeen gevormd wordt door informatie die universiteiten zelf verschaffen zo-

als op de website, op informatiedagen of in brochures. Uit de interviews met de opleidingscoördinatoren blijkt dat de opleidingen verschillende maatregelen nemen om dit aan het begin van de studie inzichtelijker te maken. Zo wordt er geëxperimenteerd met intake-gesprekken en moeten studenten bij psychobiologie een interview afnemen bij een psychobioloog in het werkveld. Uit het onderzoek blijkt dat psychobiologie studenten het minst concrete beeld hebben van de arbeidsperspectieven: 78 procent van de psychobiologiestudenten antwoordt dat zij 'niet echt' of 'totaal niet' een beeld hebben. Dit kan verklaard worden doordat deze studie kort geleden is opgezet. Bij de studie rechtsgeleerdheid is dit anders, 82.7 procent van de studenten zegt aan het begin van de studie, 'een beetje' en een 'concreet' beeld te hebben gehad van de arbeidsperspectieven.

Het arbeidsmarktperspectief is niet de belangrijkste reden om voor een studie te kiezen.

Bij de uiteindelijke keuze van de studie geldt dat 80 procent van de studenten zich laat leiden door inhoudelijke interesse in de studie en 33.2 procent doordat het een brede opleiding is met veel mogelijkheden. Slechts 4.7 procent zegt daadwerkelijk een concreet beroep voor ogen te hebben. Op de vraag of het perspectief op de arbeidsmarkt de studiekeuze heeft beïnvloed, antwoordt bijna tachtig procent van de studenten ontkennend. Ook stelt 93.2 procent van de respondenten dat ze geen andere keuze hadden gemaakt als het arbeidsmarktperspectief geen factor van belang zou zijn geweest. Inhoudelijke interesse in de studie lijkt voor de meerderheid van de studenten dus een belangrijkere drijfveer te zijn in het kiezen van de studie dan het uitzicht op een baan. Maar zoals te zien in figuur 1.2 blijkt ook hier een verschil te zijn tussen de opleidingen.

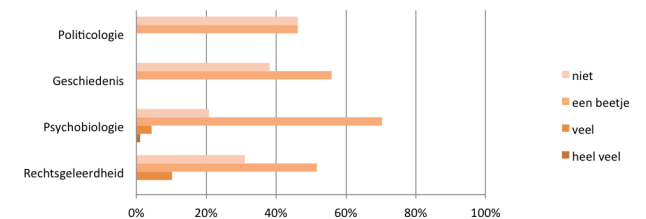
Het beeld dat studenten hebben van de arbeidsmarkt wordt concreter naarmate de studie vordert. Waar 43.1 procent van de eerstejaarsstudenten een concreet beeld heeft, is dit percentage gestegen tot 66,7 procent van de vierdejaarsstudenten. Onder de vijfdejaarsstudenten keldert dit naar 55.6 procent maar deze groep bestaat uit minder respondenten. Uit de resultaten blijkt dat de meerderheid van de studenten een beeld over de mogelijkheden op de arbeidsmarkt vormt door gesprekken met medestudenten en door docenten. Ook stages en mensen in de omgeving die een baan zoeken, spelen een rol. Daarnaast wordt ook onderzoek van de Universiteit van Amsterdam naar alumni genoemd in de vragenlijsten. De rol van het loopbaanadviescentrum en carrièrerebeuzen is ten slotte minimaal: respectievelijk 0.8 en 2.0 procent van de respondenten gaf aan dat deze een rol speelden bij de beeldvorming van het arbeidsmarktperspectief.

Rol van de opleiding

Onlangs dat het arbeidsmarktperspectief niet de belangrijkste reden is voor de studiekeuze, vinden studenten het over het algemeen wel belangrijk dat hier tijdens de studie aandacht aan besteedt wordt. Dit hoeft niet af te doen aan de academische vorming: driekwart van de studenten vindt dat opleidingen zich voornamelijk moeten richten op academische vorming. Tweederde vindt het echter ook belangrijk dat de opleidingen aandacht besteden aan de oriëntatie

op de arbeidsmarkt. Op de vraag in hoeverre er tijdens de opleiding aandacht wordt besteed aan de oriëntatie op de arbeidsmarkt, antwoordde de helft van de studenten dat er 'een beetje' aandacht wordt besteed. Er zijn echter verschillen onder de opleidingen. Zoals te zien in figuur 1.3 wordt volgens de respondenten bij rechtsgeleerdheid ook 'heel veel' aandacht besteed aan de oriëntatie op de arbeidsmarkt, terwijl bijna de helft van de politicologiestudenten vindt dat hier geen aandacht aan wordt besteed. Een student politicologie zegt in een interview hierover: *“Vanuit de opleiding krijgen we niet heel veel voorlichting over de beroepsperspectieven. In het eerste jaar is er wel een keer iemand langs geweest die kwam vertellen over zijn beroep, maar verder is de voorlichting vrij summier”*.

Figuur 3.3 Is er binnen je opleiding aandacht voor oriëntatie op de arbeidsmarkt?

De opleidingen informeren de studenten volgens de respondenten vooral door middel van voorlichting. Andere bronnen die een rol spelen zijn gastcolleges, studieadviseurs, gidsen en de website. Bij psychobiologie moeten studenten in het eerste jaar alumni interviews waardoor ook een beter beeld ontstaat van het vakgebied.

Via de vragenlijsten hebben de studenten verschillende suggesties gegeven om de link tussen de opleidingen en het werkveld te verbeteren. In grote lijnen worden vijf punten

genoemd. Ten eerste zouden professionals volgens de studenten een grotere rol moeten krijgen in het onderwijs. Door middel van seminars en gastcolleges kan hierdoor een beter beeld worden gegeven over de werkzaamheden. Ook zouden volgens studenten meer gastcolleges moeten worden gegeven in het tweede en derde jaar van de bachelor omdat dit het moment is dat studenten zich concentreren op het kiezen van een specialisatie. Ten tweede vinden studenten het belangrijk dat de universiteit het contact tussen studenten en alumni onderhoudt. Zij kunnen een beeld schetsen over de verschillende routes die mogelijk zijn na een studie. Ten derde wordt de mogelijkheid van het doen van een stage vaak genoemd. In de vragenlijsten komt een aantal keer terug dat de mogelijkheden beperkt zijn doordat weinig studiepunten worden toegekend, er geen plaats is binnen het curriculum en onvoldoende begeleiding bestaat. Ten vierde komt ook het organiseren van careerevents vaak terug. Hierbij kunnen studenten contact leggen met het werkveld. Er blijkt ook behoefte te zijn aan careerevents specifiek voor de studies. Ten slotte zijn studenten ook geïnteresseerd in praktijkgerichte vakken die buiten het curriculum om worden gegeven.

Vaardigheden

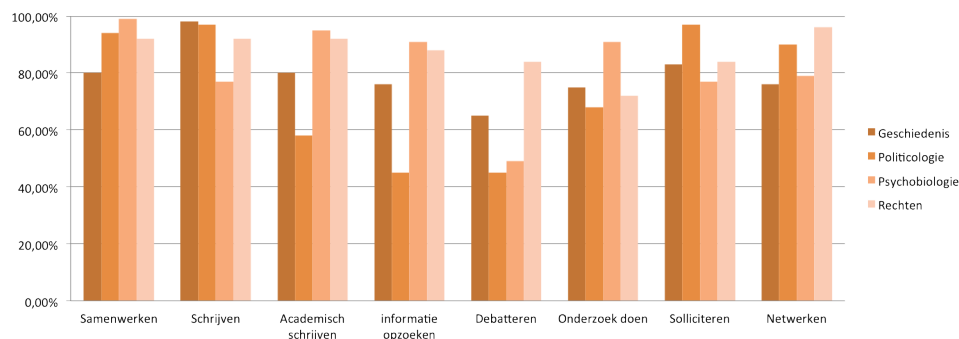
Vaardigheden zijn belangrijk voor een goede carrière. Niet alle vaardigheden worden door de studenten echter even belangrijk voor de arbeidsmarkt bevonden. Zo worden presenteren (89,6 procent), samenwerken (91,1 procent), schrijven (92,7 procent), informatie opzoeken (89,1 procent), het verwerken van grote hoeveelheden informatie (91,7 procent), argumenteren (93,2 procent) en Engels (94,8 procent) belangrijker gevonden dan academisch schrijven (83,9 procent), wetenschappelijke informatie opzoeken (78,7 procent), debatteren (57,8 procent), onderzoek doen (79,6 procent), solliciteren (82,8 procent), netwerken (82,3 procent)

en het beheersen van een vreemde taal (39,1 procent). De ‘wetenschappelijke vaardigheden’ worden daarmee duidelijk minder vaak belangrijk of heel belangrijk gevonden.

Studenten geschiedenis vinden schrijven, informatie opzoeken en het verwerken van grote hoeveelheden informatie belangrijker dan gemiddeld, maar samenwerken juist minder. Opvallend is dat het leren van een vreemde taal (62,7 procent) veel belangrijker wordt gevonden dan gemiddeld. Een mogelijke verklaring voor deze uitkomsten is dat veel studenten geschiedenis historische teksten in de originele taal willen lezen of bijvoorbeeld een journalistieke ambitie hebben. Bij politicologie valt het meeste op dat academisch schrijven en het opzoeken van wetenschappelijke informatie ver onder gemiddeld worden beoordeeld. Ook het onderzoek doen wordt bij deze studie minder belangrijk gevonden. Solliciteren en netwerken zijn dan juist weer ver bovengemiddeld. Een verklaring kan hier zijn dat veel studenten juist de maatschappelijke kant van de arbeidsmarkt op willen, en minder de onderzoekende. Psychobiologiestudenten vinden juist de ‘wetenschappelijke vaardigheden’ het belangrijkste. Samenwerken, academisch schrijven, wetenschappelijke informatie opzoeken en onderzoek doen worden ver bovengemiddeld belangrijk beoordeeld. Schrijven en een vreemde taal zitten dan weer ver onder gemiddeld. Onder rechtenstudenten worden presenteren, debatteren, argumenteren en netwerken het belangrijkste gevonden. Het opzoeken van wetenschappelijke informatie en academisch schrijven zijn belangrijker, maar het verwerken van grote hoeveelheden informatie en Engels zijn dan weer minder belangrijk voor de arbeidsmarkt.

Maar hoe beoordelen studenten hun opleidingen als het aankomt op het verzorgen van deze vaardigheden? Gemid-

Figuur 3.4 Vaardigheden belangrijk/heel belangrijk

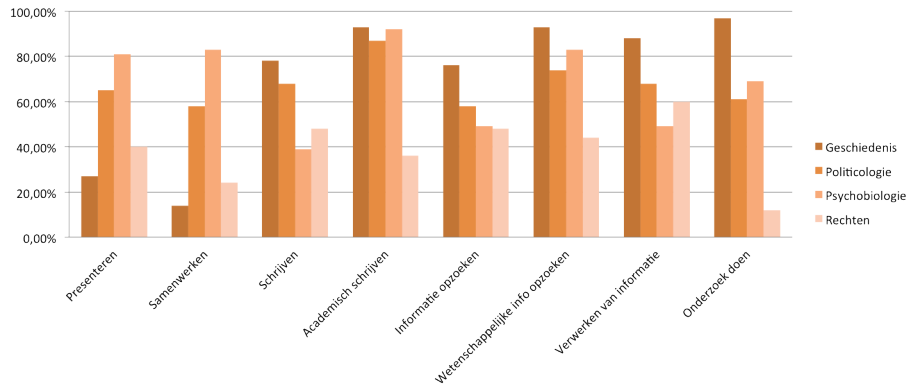
deld worden academisch schrijven (84,4 procent), wetenschappelijke informatie opzoeken (79,7 procent), het verwerken van grote hoeveelheden informatie (65,6 procent) en onderzoek doen (68,8 procent) door een flinke meerderheid van de studenten als voldoende beoordeeld. Debatteren (10,4 procent), solliciteren (1 procent), vreemde taal (1,6 procent) en netwerken (1 procent) worden het minst beoordeeld. De overige vaardigheden worden door rond de 50 procent met een voldoende beoordeeld.

Bij geschiedenis worden het leren presenteren en samenwerken tijdens de studie door een grote meerderheid van de studenten als onvoldoende beoordeeld. Het leren schrijven, academisch schrijven, informatie opzoeken, wetenschappelijke informatie opzoeken, het verwerken van grote hoeveelheden informatie en onderzoek doen worden dan weer door een grote meerderheid met een voldoende beoordeeld. Voor leren solliciteren, netwerken, Engels en een vreemde taal is er duidelijk net als bij de andere studies weinig aandacht. Ook uit interviews met een docent en een student geschiedenis blijkt dat de opleiding geschiedenis veelal gericht is (geweest) op het bijbrengen van wetenschappelijke vaardig-

heden. De laatste tijd heeft er een omslag plaatsgevonden waarbij meer geprobeerd wordt studenten ook andere vaardigheden, zoals presenteren en samenwerken, bij te brengen. Tot zover lijken studenten daar vrij weinig van gemerkt te hebben, voornamelijk omdat dit tot dusver op beperkte schaal in kleine groepen en keuzeonderwijs plaats heeft gevonden. Presenteren, samenwerken, schrijven, wetenschappelijk schrijven, informatie opzoeken, het verwerken van grote hoeveelheden informatie, debatteren en argumenteren worden bij politicologie allen gemiddeld met meer voldoende beoordeeld. Het leren onderzoek doen scoort echter iets lager dan gemiddeld. Studenten psychobiologie beoordelen presenteren, samenwerken, academisch schrijven en wetenschappelijke informatie opzoeken allen met bovengemiddeld meer voldoende. Onderzoek doen wordt gemiddeld beoordeeld, maar schrijven, informatie opzoeken, verwerken van grote hoeveelheden informatie, argumenteren en debatteren scoren beduidend lager. Bij rechten krijgen presenteren, samenwerken, schrijven, academisch schrijven, informatie opzoeken en wetenschappelijke informatie opzoeken allen een lagere beoordeling dan gemiddeld. Leren onderzoek doen wordt zelfs met opvallend weinig voldoende beoordeeld. Voor argumenteren is duidelijk wel meer aandacht. In september 2012 wordt er volgens de geïnterviewde opleidingscoördinator een nieuw curriculum ingevoerd om meer aandacht te geven aan de vaardigheden die nog niet voldoende worden verzorgd.

Van de respondenten doet 52,1 procent activiteiten buiten de studie om vaardigheden te vergroten. Onder studenten geschiedenis, politicologie en rechten ligt dit percentage hoger, bij psychobiologen lager. Een mogelijke verklaring hiervoor is het aantal contacturen van deze laatste opleiding gemiddeld hoger is dan bij de andere drie opleidingen.

Figuur 3.5 Percentage studenten met beoordeling van vaardigheden met een 'voldoende'

Gemiddeld wordt CV building (45,8 procent) ook vaak aangegeven als reden voor activiteiten buiten de studie, maar interesse en financiële redenen zijn het belangrijkste (beiden ruim 60 procent). Als we kijken naar wat voor activiteiten studenten hebben naast hun studie, bestaat het grootste gedeelte van de activiteiten dan ook voornamelijk uit het hebben van een bijbaan (ruim 70 procent). Zitting nemen in een bestuur, commissie of het hebben van vrijwilligerswerk of een studiegerelateerde bijbaan komen daarna het meeste voor. Studenten geschiedenis, politicologie en rechten hebben deze activiteiten vaker uit maatschappelijke betrokkenheid dan psychobiologen. Ook geven studenten van deze studies eerder aan dat extra-curriculaire activiteiten belangrijk of heel belangrijk voor hen zijn.

Stages behoren ook tot de activiteiten buiten de studie waarmee vaardigheden kunnen worden vergroot. Zo'n 20 procent van de studenten geeft aan dat het volgen van een stage gemakkelijk te regelen is binnen de opleiding, tegenover 19 procent dat het tegendeel beweert. Rechtenstudenten zitten

ruim onder het gemiddelde. Deze studenten vinden tevens meer dan gemiddeld dat het belangrijk is voor hun een stage te lopen tijdens hun studie. Echter, een geïnterviewde docent geeft aan dat er in het beroepsveld nauwelijks vraag is naar stagiairs die bachelorstudenten zijn. Stage lopen moet dan ook voornamelijk tijdens de masterfase. Politicologiestudenten en geschiedenisstudenten zitten wat betreft het belang dat zij hechten aan een stage onder het gemiddelde, maar ook bij deze studies ligt het percentage dat aangeeft dat een stage tijdens de studie minstens belangrijk is ruim boven de 60 procent. Voor geschiedenisstudenten zijn de belangrijkste redenen een stage te gaan doen om te netwerken en werkervaring op te doen. Ook een idee krijgen of het vakgebied iets voor haar of hem is en CV building zijn belangrijk.

Netwerken is voor politicologiestudenten en rechtenstudenten duidelijk minder belangrijk. Hier is de werkervaring het belangrijkste. Bij geen van de studies is de reden van werkervaring opdoen zo belangrijk als bij psychobiologie. 50 procent van de studenten geeft aan dat het een goed idee zou zijn om het volgen van een stage binnen hun studie verplicht te stellen. Vooral onder psychobiologen en rechtenstudenten kan dit idee op een ruime meerderheid rekenen. Bij psychobiologie zijn er volgens de geïnterviewden overigens al goede mogelijkheden om een stage te regelen, en veel derdejaars studenten doen dit, zonder dat deze hiertoe verplicht zijn. Politicologiestudenten en geschiedenisstudenten zijn minder enthousiast over een verplichte stage, omdat zij het hun eigen verantwoordelijkheid zien dit in te bouwen als zij dat nodig achten. Ook de aan de opleidingen verbonden geïnterviewden zijn minder enthousiast, maar zij benadrukken wel de toegevoegde waarde ervan.

Bij de vier studies is het mogelijk om een deel van de opleiding in het buitenland te volgen. Studenten politicologie en geschiedenis geven het vaakst aan dat het makkelijk te regelen is een deel van de studie in het buitenland te volgen. Bij rechten en psychobiologie wordt eerder aangegeven dat het vrij moeilijk gaat. Dat komt wellicht doordat de laatstgenoemde studie vrij jong is, en tevens de enige in Nederland. Opvallend is dat de studenten van alle vier de studies een deel van de opleiding in het buitenland volgen ongeveer gelijk waarderen. Het beeld is hier heel verschillend. Een aantal studenten geeft aan dat een deel van de opleiding in het buitenland volgen meer een individuele ontwikkeling is, maar dat academisch gezien genoeg aan de UvA te leren is. Anderen vinden het weer een toegevoegde waarde voor hun verdere ontwikkeling of voor hun specifieke studierichting. Een overgrote meerderheid bij elk van de studies geeft tenslotte aan dat het volgen van een deel van de opleiding in het buitenland vooral niet verplicht zou moeten zijn.

Docenten

Docenten kunnen op verschillende manieren bijdragen aan de beeldvorming over waar studenten terecht kunnen komen op de arbeidsmarkt. Gastcolleges en voorbeelden uit de praktijk in de colleges zijn volgens de studenten veruit de meest gebruikte methodes. Daarna komt het opgeven van literatuur of het uitdelen van een boekje of folder. Samenwerking met de arbeidsmarkt, bezoek aan instellingen, bedrijven en organisaties, het gebruik van websites of congressen en excursies worden gemiddeld veel minder gebruikt.

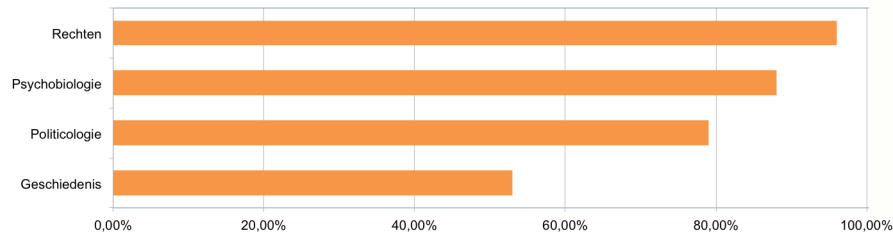
Bij de studies worden verschillende methoden gebruikt door docenten om studenten een beeld te geven van de arbeidsmarkt. Docenten bij geschiedenis maken naast gastcolleges, voorbeelden in de colleges, folders en het opgeven van

literatuur ook gebruik van excursies. Bij politicologie wordt volgens de studenten het meest gebruik gemaakt van gastcolleges, voorbeelden uit de praktijk in de colleges en het opgeven van literatuur, maar verder blijft het gebruik van de methoden beperkt. Ditzelfde geldt voor psychobiologie. Het bezoeken van congressen is hier echter ook een methode die een aantal keer wordt aangegeven te worden gebruikt. Bij rechten is er meer samenwerking met de arbeidsmarkt en zijn er meer excursies of bezoeken aan instellingen, bedrijven en organisaties.

Docenten die werkzaam zijn buiten de academische wereld kunnen bijdragen aan een beeldvorming van het werkveld voor studenten. Veruit de meeste docenten die ook werkzaam zijn (geweest) buiten de arbeidsmarkt zijn te vinden bij rechten. Op de tweede plaats komt psychobiologie. Uit interviews blijkt echter dat docenten psychobiologie weinig ervaring hebben buiten de academische wereld. Bij geschiedenis en politicologie weten veel studenten dit niet over hun docenten en lijkt dat ook minder het geval te zijn. 77 procent van de studenten geeft aan dat zij het belangrijk vinden om ook college te krijgen van docenten met werkervaring buiten de academische wereld. Veruit de meeste aanhangers hiervan zijn te vinden bij rechten, gevolgd door psychobiologie, politicologie en tenslotte geschiedenis.

Voorstanders van docenten met werkervaring buiten de academische wereld vinden de academische wereld vaak 'afgesloten' voor de rest van de maatschappij en dat er te veel nadruk ligt op het worden van wetenschapper. Daarnaast is het idee dat veel afgestudeerden toch de praktijk in gaan met name bij rechtenstudenten groot. Tegenstanders leggen juist de nadruk erop dat docenten er in de eerste plaats zijn om goed onderwijs te geven. Dit is ook voornamelijk wat

Figuur 3.6 Percentage studenten dat belang hecht aan werkervaring van docenten buiten de academische wereld.

gezegd wordt in interviews met personen uit de opleidingen, soms gecombineerd met een argument dat docenten die tijd doorbrengen in het werkveld minder tijd hebben voor het geven van goed onderwijs. Daarnaast wordt door sommigen aangevoerd dat docenten zonder werkervaring ook kunnen vertellen over buiten de academische wereld. Tenslotte blijkt uit interviews ook dat een link van de studie met het werkveld buiten de universiteit zeer afhankelijk is van de docent van met name een keuzevak, en dat studenten docenten hierop (kunnen) kiezen. Maar toch blijken de keuzemogelijkheden beperkt. Bij psychobiologie is bijvoorbeeld een bedrijf failliet gegaan waarmee een paar jaar is samengewerkt in een keuzevak, maar ook zijn er bijvoorbeeld voor de keuzevakken bij politicologie waarin met de arbeidsmarkt wordt samengewerkt een zeer beperkt aantal plekken. Studenten menen wel dat docenten met werkervaring buiten de academische wereld meer bijdragen aan de beeldvorming van het werk dan docenten die dat niet hebben. Ruim 50 procent van de studenten geeft aan dat docenten met zulke werkervaring veel of heel veel bijdragen aan de beeldvorming, tegenover 25 procent die aangeeft dat docenten zonder deze ervaring dat ook wel doen.

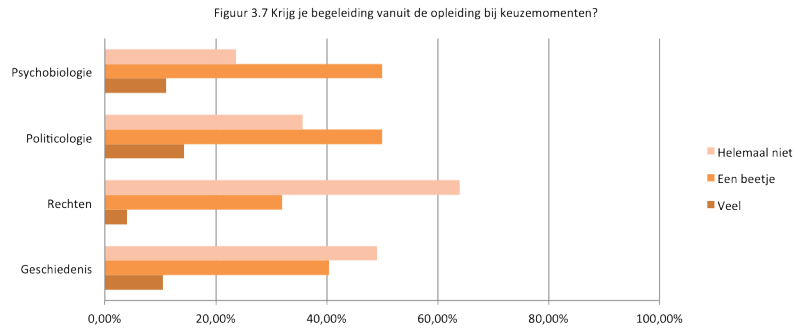
Keuzemomenten

Binnen elk van de vier onderzochte studies komen keuzemomenten voor. Een ruime meerderheid geeft aan de keuze voor een specialisatierichting, minor en keuzevakken belangrijk tot heel belangrijk te vinden (respectievelijk 90,2 procent; 70,7 procent en 77,7 procent). De keuze om wel of niet een honoursprogramma te volgen is voor minder respondenten van belang: slechts een kwart geeft aan dit een belangrijk tot heel belangrijk keuzemoment in de studie te vinden. Andere keuzemogelijkheden binnen de studie zijn in het buitenland studeren en stage lopen. Voor studenten psychobiologie is er in het derde studiejaar de keuze tussen een stage of het schrijven van een onderzoeksvoorstel.

Een grote meerderheid (83,2 procent) van de respondenten geeft aan de bestaande keuzemogelijkheden binnen de opleiding voldoende te vinden. De verschillen tussen de studies zijn op dit gebied klein. Respondenten die de bestaande keuzemogelijkheden te beperkt vinden, vragen met name om uitbreiding van de vrije keuzeruimte en specialisatiegebieden. Een aantal geschiedenisstudenten zou meer aandacht willen voor andere landen en werelddelen.

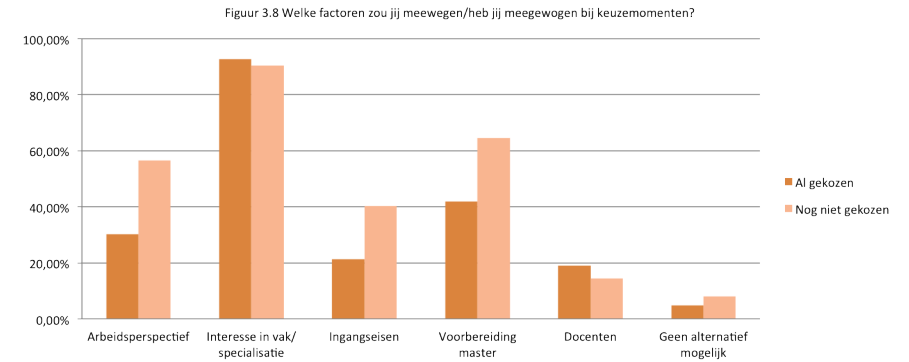
Kiezen is niet altijd gemakkelijk. Begeleiding vanuit de opleiding bij het maken van een keuze wordt dan ook door 83 procent van de respondenten als wenselijk gezien. Echter, slechts 10,4 procent geeft aan veel begeleiding vanuit de opleiding te krijgen bij keuzemomenten. De overige respondenten krijgen een beetje tot helemaal geen begeleiding hierbij. De mate van begeleiding verschilt sterk bij studie, zoals te zien in figuur 3.7.

Het percentage studenten dat helemaal geen begeleiding krijgt vanuit de opleiding is het grootst bij rechten en ge-

schiedenis. Uit interviews met studenten van deze studies kwam hetzelfde beeld naar voren. Opleidingen zouden hun studenten beter kunnen begeleiden door eerder en duidelijker informatie te verschaffen over de inhoud en het toekomstperspectief (voor de master en de loopbaan) van de verschillende keuzemogelijkheden. Ook stellen veel studenten in de enquête voor dat opleidingen een actievere rol aannemen in de begeleiding, bijvoorbeeld door individuele gesprekken met de studieadviseur verplicht te stellen. Tutores en studieadviseurs zijn nu vaak slecht bereikbaar, waardoor studenten het gevoel hebben dat ze niet op de meest efficiënte manier gebruik kunnen maken van de hulp die er is gebruik.

Tweederde van de respondenten heeft al voor een keuzemoment in de studie gestaan. Belangrijke factoren in de afwijging waren voor hen interesse voor het vak/ de specialisatie en voorbereiding op de master. Het arbeidsmarktperspectief werd door 30,3 procent van deze studenten genoemd als belangrijke factor. Voor studenten die nog moeten gaan kiezen waren de belangrijkste factoren hetzelfde. Opvallend is dat respondenten die nog niet voor een keuzemoment hebben gestaan, meer bezig lijken te zijn met de voorbe-

reiding voor later (master en arbeidsmarktperspectief) dan studenten die al gekozen hebben. Een mogelijk verklaring is de onzekerheid waarin deze studenten zich bevinden door het gebrek aan een concreet beeld wat zij met hun opleiding kunnen op de arbeidsmarkt. Deze oriëntatie zou op deze manier eruit voortkomen dat ze de consequenties van hun keuzen (nog) niet overzien. Een goede begeleiding door de opleiding bij dergelijke keuzemomenten zou hier een oplossing voor kunnen bieden.

Arbeidsmarkt

Veel studenten zouden na hun studie willen werken bij internationale organisaties (53,3 procent), de universiteit (50 procent), kleinere bedrijven (42,3 procent) en de overheid (41,3 procent). Ook grote bedrijven, NGO's en de politiek zijn populair: ongeveer een kwart zou hier willen werken. Een vijfde van de respondenten heeft nog geen idee waar hij na zijn studie zou willen werken. Onder studenten geschiedenis is dit percentage het laagst: 5,9 procent. Vooral psychobiologie studenten weten nog niet waar zij terecht willen komen: 27,9 procent gaf dit antwoord. In een interview met een studente psychobiologie werd dit beeld bevestigd.

Volgens haar zijn carrièreperspectieven voor veel studenten onbekend. Studenten worden voorbereid om onderzoeker te worden, maar daarnaast is er nauwelijks aandacht voor de arbeidsmarkt.

Wat vinden studenten belangrijk aan een toekomstige baan? Werk moet vooral leuk en interessant zijn. Ruim vier op de vijf respondenten noemde een leuke werkomgeving die aansluit bij hun interesses belangrijk. Verder zijn veel studenten idealistisch ingesteld: een ruime meerderheid noemt maatschappelijke relevantie, zelfontplooiing en doorgroei-mogelijkheden als belangrijke wensen aan hun toekomstige baan. Minder belangrijk zijn verantwoordelijkheid, een hoog salaris, bijdragen aan wetenschappelijke ontwikkeling, een internationale werkomgeving en flexibiliteit. Deze kenmerken werden elk door 30 à 40 procent van de respondenten genoemd. Slechts enkele studenten ambiëren een hoge status (15,2 procent) en bekendheid (3,8 procent).

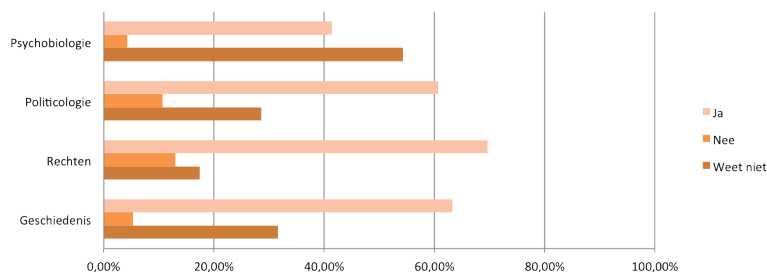
De meeste studenten lijken dus wel een idee te hebben waar op de arbeidsmarkt zij terecht willen komen. Maar hoe schatten zij hun kansen in? Iets meer dan de helft van de respondenten denkt met zijn/haar opleiding genoeg mogelijkheden te hebben om de gewenste baan te bereiken. Dit

percentage ligt bij rechten, geschiedenis en politicologie een stuk hoger dan bij psychobiologie, zoals te zien is in figuur 3.9.

Opvallend is ook het hoge percentage psychobiologiestudenten dat niet weet of de opleiding hem/haar genoeg mogelijkheden biedt om de gewenste baan te bereiken. Ruim tweederde van de respondenten maakt zich wel eens zorgen of hij later aan een baan komt die aansluit bij zijn interesses en bijna 60 procent maakt zich wel eens zorgen of hij later überhaupt wel aan een baan komt. Ook scoren psychobiologiestudenten beduidend hoger: bijna driekwart maakt zich wel eens zorgen of hij later een baan vindt die aansluit bij zijn/haar wensen en 67,1 procent vraagt zich af of hij/zij überhaupt een baan zal vinden. De opleidingsdirecteur van psychobiologie legt uit dat omdat de studie pas bestaat sinds 2003, het nog niet duidelijk is waar veel studenten terecht komen. Zorgen maken is volgens haar niet nodig; vanuit de arbeidsmarkt is een grote vraag naar breed opgeleide bèta's. Zo'n 80 procent van de afgestudeerden heeft volgens haar binnen een jaar een baan. Wellicht zou het raadzaam zijn om dit duidelijker naar studenten psychobiologie te communiceren en de onzekerheid van studenten over hun perspectief op de arbeidsmarkt te verminderen.

Tweederde van de respondenten denkt dat de economische crisis invloed heeft op zijn/haar kansen op de arbeidsmarkt. Ruim 50 procent heeft zijn houding met betrekking tot studeren door de economische crisis dan ook (een beetje) veranderd. Onder rechtenstudenten ligt dit percentage hoger: bijna driekwart geeft aan een andere houding met betrekking tot studeren te hebben aangenomen. Als gevolg van de economische crisis is 31,5 procent van de respondenten bewuster gaan nadenken over keuzes en het arbeidsmarkt-

Figuur 3.9 Denk je dat je met jouw opleiding genoeg mogelijkheden hebt om de baan die je wenst te bereiken?

perspectief en is een kwart bewuster met het CV bezig. Dit heeft (gelukkig) niet als gevolg dat medestudenten vaker als concurrenten worden gezien. Medestudenten worden vaker als potentieel netwerk gezien, dan als concurrenten op de arbeidsmarkt (34,8 tegen 16,8 procent).

Advies loopbaan

Minder dan een vijfde van de respondenten kent het loopbaanadviescentrum van de Universiteit van Amsterdam. De studenten die het wel kennen, zijn hier vooral bekend mee geraakt via folders en de website van de universiteit. Verder heeft een deel van de studenten zijn/haar mogelijke loopbaan wel eens besproken met een studieadviseur (28,7 procent), werkgroepdocent (19,7 procent) of tutor (5,6 procent). Daar staat tegenover dat bijna 60 procent van de respondenten zijn of haar mogelijke loopbaan met niemand op de universiteit heeft besproken. Ook de studieverenigingen spelen een bescheiden rol. Maar ongeveer een kwart van de respondenten noemt de studievereniging belangrijk tot heel belangrijk voor de beeldvorming van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt, met name door het organiseren van debatten en lezingen, informatiedagen en masterclasses. Onder rechtenstudenten is de studievereniging van groter belang: voor 43,5 procent van hen speelt de studievereniging een belangrijke tot heel belangrijke rol in de beeldvorming van de mogelijkheden op de arbeidsmarkt. Bij geschiedenis is dit percentage het laagst: 15,8 procent. Het hangt dus erg van de invulling van de studievereniging af, of die bijdraagt aan het ontwikkelen van een beeld van de mogelijkheden die er zijn op de arbeidsmarkt. Over het algemeen kan gezegd worden dat een groot deel van de studenten het gevoel heeft er alleen voor te staan bij het (voorbereiden op het) toetreden tot de arbeidsmarkt.

Aansluiting opleiding-arbeidsmarkt

Volgens de door ons geïnterviewde recruiter, werkzaam bij een wervings- en selectiebureau, is het voor het krijgen van een baan het belangrijkste dat je een studie hebt afgemaakt. Het afmaken van een opleiding wordt gezien als goede indicatie voor doorzettingsvermogen en het bereiken van een bepaald (vereist) denkniveau. Bij hbo gaat het voornamelijk om de praktische insteek, bij wo om het analytisch denkniveau. Daarnaast kan relevante werkervaring een goede indicatie zijn voor wat net afgestudeerden aankunnen qua functie en welke vaardigheden zij reeds beheersen. Voor de keuzemogelijkheden tijdens je studie (keuzevakken, stages, buitenlandervaring, bestuurservaring, etc.) is het belangrijk dat je voor elke keuze een helder geformuleerde verklaring kunnen geven. Als jij kunt verklaren waarom een bepaalde ervaring voor jouw ontwikkeling waardevol is geweest, zegt dit heel veel meer dan de feitelijke verwijzingen op je CV. Wanneer je langer over je studie hebt gedaan dan ervoor staat kan dit een negatieve invloed hebben op je kansen op de arbeidsmarkt. De door ons geïnterviewde recruiter vond echter het verhaal erachter en iemands motivatie voor een bepaalde functie belangrijker.

Voor de link tussen de studie en het werkveld is het voornamelijk belangrijk dat de student de vertaalslag kan maken van de inhoud van de opleiding naar de praktijk van de arbeidsmarkt. Behalve de recruiter benadrukten ook Femmy Wolthuis en Jetske Bijdendijk (beide werkzaam bij het loopbaanadviescentrum van de UvA) dit. Volgens de recruiter ligt er enerzijds een verantwoordelijkheid bij de student om deze vertaalslag te maken. De opleiding heeft anderzijds de verantwoordelijkheid om te helpen bij het maken van die vertaalslag, bijvoorbeeld door aan te geven wat de arbeids-

markt zoal te bieden heeft. Een opleiding moet immers in dienst staan van de toekomst van studenten. De universiteit richt zich voornamelijk op het opleiden tot academicus; je leert continu alles in twijfel te trekken. Dit terwijl het voor de arbeidsmarkt nu juist zo belangrijk is dat je jezelf met veel overtuigingskracht en zonder twijfel kunt presenteren. De recruiter zelf was nogal gedesillusioneerd na het afronden van zijn studie. Terwijl hij verwachtte dat de arbeidsmarkt op hem lag te wachten, merkte hij dat dit niet zo was en er creativiteit en doorzettingsvermogen nodig is om aan een goede baan te komen.

Het zou fijn zijn als de opleidingen studenten vaardigheden bijbrengen waarmee ze goed beslagen ten ijs komen op de arbeidsmarkt. Een idee hiervoor is het incorporeren van vakken als retorica. Zeker bij opleidingen waar het toekomstperspectief niet erg duidelijk is, is het juist zo belangrijk dat net afgestudeerden zelfverzekerd kunnen uitleggen waar zij goed in zijn en waarom ze geschikt zijn voor een bepaalde functie.

Conclusie

Uit het onderzoek blijkt dat veel studenten bij aanvang van hun opleiding nog nauwelijks een idee hebben van wat de arbeidsmarkt waar hun opleiding bij aansluit te bieden heeft. Of dit een ernstige zaak is, valt te betwijfelen. Misschien is het beter dat studenten een studie kiezen vanuit interesse en niet omdat ze verwachten er een goede baan mee te krijgen. Het bewustzijn van de arbeidsmarkt groeit naarmate de studie vordert. Overall heeft slechts een vijfde van de studenten geen idee waar zij uiteindelijk terecht willen komen op de arbeidsmarkt.

Betekent de geconstateerde beeldvorming van de arbeidsmarkt tijdens het verloop van de studie dat de opleiding goed rekening houdt met het arbeidsmarktperspectief en daar behendig op inspringt? Op sommige terreinen wel en op andere niet. De beeldvorming die studenten gaandeweg van de arbeidsmarkt vormen, ontstaat voornamelijk naar aanleiding van gesprekken met andere studenten. Wat betreft sommige vaardigheden zijn studenten erg tevreden over de manier waarop de opleiding hier aandacht aan besteedt. Aan vaardigheden als solliciteren, netwerken, beheersing van de Engelse taal en het maken van een CV, wordt volgens de respondenten te weinig aandacht besteedt. Dit zijn bij uitstek vaardigheden die toegang tot de arbeidsmarkt vergemakkelijken. Ook bij het helpen met de beeldvorming van de arbeidsmarkt, valt nog veel te winnen. Docenten organiseren wel vaak gastcolleges met professionals, maar uitstapjes naar instellingen of organisaties worden nauwelijks gemaakt. Door de banden met de arbeidsmarkt aan te halen, zou hier een grote mogelijkheid gecreëerd kunnen worden om studenten eens echt in de praktijk te laten kijken. Ook het aannemen van docenten met werkervaring buiten

de academische wereld kunnen bijdragen in deze beeldvorming. Meer dan driekwart van onze respondenten geeft aan behoefte te hebben aan dergelijke docenten. Hiernaast worden keuzevakken die een duidelijke link met de praktijk hebben vaak te weinig aangeboden of het aantal plaatsen van dergelijke vakken is zo beperkt dat slechts een summier percentage van de studenten de kans krijgt op deze manier kennis te maken met de arbeidsmarkt.

Verder ligt er een grote kans voor opleidingen in het mogelijk maken van stages. Van alle opleidingen vindt een meerderheid van de respondenten een stage zeer belangrijk. Bij psychobiologie en rechten vindt een meerderheid zelfs dat een stage verplicht moet worden. Bij alle opleidingen blijken de mogelijkheden voor een stage (te) beperkt te zijn. Ook hier zou samenwerking met de arbeidsmarkt een enorme kans creëren om de mogelijkheden voor een stage te versoepelen.

Keuzemomenten binnen de studie, worden door de respondenten als zeer belangrijk ervaren. Ze krijgen hierin te weinig begeleiding van de opleiding. Een veelvoorkomend voorstel van de studenten om hier verbetering in aan te brengen, is het verplicht stellen van gesprekken met de studieadviseur. Een suggestie die uit de analyse van de onderzoeksresultaten naar voren komt, is dat de UvA moet zorgen voor meer bekendheid van het loopbaanadviescentrum. Uit dit onderzoek blijkt dat minder dan een vijfde van de respondenten ooit van het loopbaanadviescentrum heeft gehoord.

Het meest schrijnende resultaat van dit onderzoek, is dat zestig procent van alle ondervraagde studenten zich zorgen maakt of zij ooit wel een baan zullen vinden. De huidige crisis maakt veel studenten onzekerder over hun arbeids-

marktperspectief. De opleiding kan een grote rol spelen in het wegnemen van deze zorg door ten eerste te helpen met het ontwikkelen van ideeën voor wat de arbeidsmarkt te bieden heeft. Ten tweede kan de opleiding de student vaardigheden aanleren waarmee hij/zij goed beslagen ten ijs komt op de arbeidsmarkt. Als een jonge starter op de arbeidsmarkt blaakt van het zelfvertrouwen omdat hij telkens bewuste keuzes heeft gemaakt en die keuzes op een zelf-reflexieve manier kan verantwoorden, zal hij/zij zich geen zorgen hoeven maken over het vinden van een baan binnen of buiten de academische wereld.

Bestuursaanbevelingen

Uit de conclusie van dit onderzoek komt een gemengd beeld naar voren over de koppeling tussen een viertal universitaire opleidingen en het arbeidsmarktperspectief. Laat allereerst opgemerkt zijn dat studenten hun opleiding nog altijd voornamelijk blijken te kiezen uit interesse. Voor ASVA is dit een geruststellende bevinding en een groot goed: een verlangen naar kennis vormt nog altijd het fundament voor de keuze van een wetenschappelijke opleiding.

Uit dit onderzoek volgt voor ASVA echter ook een aantal zorgwekkendheden. Veel studenten maken zich zorgen over het vinden van een baan na voltooiing van hun opleiding; studenten geven aan bepaalde vaardigheden te missen in het opleidingscurriculum terwijl zij die wel van belang achten; en studenten constateren beperkte mogelijkheden tot verdieping in het werkveld en beperkte hulp bij belangrijke keuzemomenten binnen hun opleiding. Onderwijsinstellingen hebben een voorname rol om deze bezorgheden onder studenten weg te nemen.

Veel van voorgaande punten kunnen worden ingepast binnen de huidige beleidskoers die door de Universiteit van Amsterdam is uitgezet. Hoewel ASVA het inhoudelijk niet met alle speerpunten uit dit beleid eens is, zien wij hier een belangrijke kans voor verbetering van de kwaliteit van het (Amsterdamse) hoger onderwijs. Hiervan zijn onderstaande punten enkele suggesties.

Een belangrijke lijn in het Instellingsplan Oog voor Talent 2011 – 2014 is dat de UvA beter wil gaan zorgen dat studenten op de juiste plek terecht komen door studenten daar beter in te gaan begeleiden. De universiteit wil meer gaan

werken met intakegesprekken voor aankomende studenten en heeft daarbij aangegeven de begeleiding van studenten gedurende de bacheloropleidingen bij belangrijke keuzemomenten te gaan intensiveren. Voor beide maatregelen geldt dat hierbij extra aandacht besteed kan worden aan het arbeidsmarktperspectief voor studenten. Heeft de student tijdens het intakegesprek een goed beeld van het arbeidsmarktperspectief en het werkveld waarop de opleiding (al dan niet) aansluit? Zo nee, dan zou wellicht overwogen kunnen worden om de student te verwijzen naar een opleiding die beter aansluit bij dit perspectief. En bij belangrijke keuzemomenten kan het toekomstperspectief sterker geïncorporeerd worden bij begeleidende gesprekken.

Ten tweede maakt de UvA in het Instellingsplan duidelijk een keuze om nog maar eens te benadrukken dat zij hun studenten opleiden tot academici. Uit dit onderzoek blijkt duidelijk dat er een groep studenten bestaat die ook behoefte heeft aan het ontwikkelen van niet-academische vaardigheden. Het is dus van groot belang dat de UvA erin voorziet dat aankomende studenten deze specifieke onderwijsoriëntatie helder voor ogen hebben. Hier ligt ook een belangrijke rol voor de voorlichtingen voor potentiële aankomende studenten. Volgens ASVA is het van belang om hier transparantie na te streven: wees eerlijk over het arbeidsmarktperspectief en benadruk de academische insteek. Nog al te vaak zijn voorlichtingen meer reclamepraatje dan eerlijke informatie.

De ASVA realiseert zich dat een probleem - dat zich kan voordoen bij het betrekken van arbeidsmarktperspectief bij voorlichtingen, intake- en begeleidende gesprekken - is dat de arbeidsmarkt in bepaalde sectoren zeer fluïde van aard is. Het arbeidsmarktperspectief bij aanvang van de opleiding kan bij afronding volledig zijn omgeslagen (zeker

in tijden van economische onzekerheid). Maar ook hiervoor geldt: wees hier eerlijk over! Zet studenten een eerlijk beeld voor over de koppeling tussen hun opleiding en arbeidsmarktperspectief, ook al blijkt dit beeld onzeker te zijn.

Maar ook al zouden de voornemens omtrent goede voorlichtingen, intakegesprekken en begeleiding gedurende de studie de komende jaren tot in detail worden uitgewerkt; er zal een grote groep WO studenten blijven die zich deels buiten de sfeer van de academische wereld wil oriënteren. Voor hen moet de universiteit ook een plaats bieden. Studenten in dit onderzoek geven aan behoefte te hebben aan een sterkere verdieping in het werkveld. In dit verband biedt het rapport van de commissie Veerman, dat leidend is voor de wijze waarop het Nederlandse hoger onderwijs momenteel op instellingsniveau wordt vormgegeven, tevens duidelijke aanknopingspunten. Onder het mom van de specialisatie die van instellingen wordt verwacht, adviseert het rapport dat opleidingen een betere herkenbaarheid moeten krijgen voor werkgevers en hun arbeidsmarktrelevantie dienen te versterken. Om tot deze verbetering van de koppeling tussen opleiding en arbeidsmarkt te komen, adviseert het rapport om meer voorlichting te geven aan studenten over het arbeidsmarktperspectief. Daarnaast ziet de commissie Veerman een grotere rol weggelegd voor de werkgevers, die zich actiever naar opleidingen toe moeten opstellen door hun behoeften helder naar studenten toe te articuleren, door het aanbieden van stages, en door docenten uit het werkveld aan te bieden. Door het stimuleren van deze wisselwerking tussen opleiding en werkveld kan een grote groep studenten dus voorzien worden in hun behoefte meer inzicht te verkrijgen in hun arbeidsmarktperspectief. Daarbij kunnen stages meer gezien worden als een onderdeel van de valorisatie van kennis die de UvA volgens het Instel-

lingsplan nastreeft: het creëren van maatschappelijke en economische meerwaarde voor de samenleving.

Ten slotte denkt ASVA dat er een grote rol weggelegd is voor de vele studieverenigingen die de Universiteit rijk is. Zij zouden zich actiever kunnen inzetten op het stimuleren van de koppeling tussen opleiding en werkveld, bijvoorbeeld door het organiseren van activiteiten waarbij mensen uit het veld hun verhaal kunnen en het inzetten van hun alumnileden hierbij.

Publicaties van het ASVA onderzoeksbureau

Laatst gepubliceerde onderzoek

10 jaar BaMa: succes of mislukking?	2012
Tweede studie: de investering waard?	2012
13 jaar onderzoeksbureau	2011

Over de HvA

Studentenhulpverlening aan de HvA	2009
Wie is de HvA student?	2007

Over studenteninspraak

De student stemt.	
Gemeenteraadsverkiezingenonderzoek 2010	2010
Reflecteren op ASVA.	
Ledenonderzoek & bekendheidsonderzoek HvA	2009
Verkiezingenonderzoek 2006.	
Politieke voorkeuren van de UvA-student	2007
Faciliteitenonderzoek studieverenigingen	2006
Opkomst of afgang? Niet-stemmers over de Studentenraadverkiezingen mei 2005	2005
ASVA studentenunie in perspectief.	
Een beeld van de toekomst	2004
Macht en inspraak.	
Een onderzoek naar de stand van zaken binnen de Amsterdamse medezeggenschap	2002
Tussen Wal en Schip.	
Een onderzoek naar het functioneren van Opleidingscommissies en student-leden	2000
Over onderwijsvoorzieningen	
Responsmeter	2008

Studentassistentschap-plaatsen aan de UvA	2008
Over het kastje en de muur.	
Een inventarisatie van problemen bij inschrijvingen	2006
In den Vreemde. Een onderzoek naar de faciliteiten voor uitwisselingsstudenten aan de UvA	2004
Faciliteiten voor studenten. Een onderzoek naar computers, kopieerapparaten, studie- en collegezalen aan de UvA	2004
'Onderwijs.nl'? Een onderzoek naar ICT in het onderwijs aan de UvA	2001
Evaluaties Geëvalueerd.	
Het grote evaluatie onderzoek	2000
Studenten over studieadviseurs, studieadviseurs over studenten	1999

Over de organisatie van onderwijs

Honoursprogramma's: excellentie aan de UvA	2009
Studieloopbaanbegeleiding: Ambities en Praktijk Schakelprogramma's.	2009
Brug of Kloof tussen bachelor en master	2008
Panelonderzoek toponderwijs	2006
Cum Laude langs de meetlat	2005
Tussen droom en daad. Bachelor-Master op de UvA: flexibiliteit en internationale vergelijkbaarheid	2003
Fiducie in de fusie? Een onderzoek naar de fusie tussen HvA en UvA	2002
Twee fases, één gedachte?	
Het grote Bachelor-Master Handboek	2000
De Academische Uitdaging	2000

Over studiekosten en wonen

Studieschuld	2011
Rapport studentenhuysvestiging Amsterdam	2007
Studiekostenonderzoek	2007

Rapport Studentenhuisvesting in Amsterdam	2001
Kostenposten. Moet de UvA-student teveel geld uitgeven aan zijn studie?	1999
IBG en GBA. Een gevaarlijk koppel	1998

Overig

De Toekomst van Foliavana	2011
International & Dutch: In Touch?	2011
Student & Homo: acceptatie in het Amsterdamse studentenleven	2009
De Actieve Student	2010
Student op de Sofa.	
Onderzoek naar de Studentepsycholoog	2010

Colofon

Redactie	Brigitte Borm en Lonneke van der Holst
Vormgeving	Emil Pepic
Uitgave	ASVA studentenunie, Amsterdam 2012
Contact	Nieuwe Achtergracht 170 1018 WV Amsterdam info@asva.nl (020) 622 57 71

ASVA studentenunie

De centrale belangenbehartiger van Amsterdamse studenten